

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 182. Vtrum Diabolus primò peccarit inordinatè appetendo beatitudinem naturalem, vel supernaturalem, vel vnionem hypostaticam, & quemdam principatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

mo intuitu naturaliter, & euidenter cognoscebat, & iudicabat ut impossibile, sibi inconueniens, ac non bonum, sed destructiuum sui esse, & omnis sui boni, esse Deum, & esse æqualem Deo; ergo non potuit hoc appetere. Addo, quod ex diſtis quæst. 162. num. 7. & sequent. Angeli saltem veritates naturaliter euidentes cognoscunt simplici intuitu, nulla præuia simplici apprehensione non iudicatiua; ergo.

8. Confirmatur secundo ex Anselmo, qui lib. de casu diaboli, cap. 4. dicit: *Si Deus cogitari non potest, nisi ita solus, ut nihil illi simile cogitari possit, quomodo potuit diabolus velle, quod non potuit iudicare? Non enim ita obtusa mentis erat, ut nihil aliud simile Deo cogitari posse nesciret?* Licet verò in eo dialogo hoc argumentum proponatur à discipulo, tamen ex responsione, quam affert magister, patet, quod approbatur: siquidem respondet Angelum appetiſſe quandam cum Deo æqualitatem, non in natura, sed alio modo; ergo concedit Angelum non potuisse appetere æqualitatem illam impossibilem.

9. Dices: diabolus de facto post lapsum, ita Deum odit, ut appetat Deum non esse, & vellet Deum destruere, si posset, licet euidenter cognoscat hæc esse impossibilia; ergo etiam potuit primo peccare, ita immoderate diligendo se ipsum, ut vellet esse Deus, ac Deo æqualis, licet euidenter cognosceret hoc esse impossibile.

Respondeo, transeat antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia diabolus cum de facto sit miser, & cruciatus patiatur intolerabiles, existimat, immò euidenter cognoscit, quod melius, vel saltem minus malum sibi esset non esse, quam sic esse miserum per totam æternitatem, iuxta illud Christi de Iuda Matth. 26. 24. *Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille*: ergo diabolus sicut iudicat sibi bonum, vel saltem minus malum non esse, quam miserum esse, sic potest iudicare, vel saltem perturbato intellectu apprehendere sibi bonum, Deum non esse, in quantum apprehendit illum, ut causam suæ miseriæ. At antequam peccaret, cum non esset miser, sed potius beatus, ac non haberet intellectum obscuratum, non poterat apprehendere, ac iudicare ut bonum sibi non esse: ergo nec poterat apprehendere, ac iudicare ut sibi bonum esse Deum, vel esse æqualem Deo, cum videret euidentissime hoc esse impossibile, ac destructiuum sui. Consequenter admitti potest diabolus de facto, cum sit in statu miseriæ, ac perturbatum habeat intellectum, posse peccare, desiderando, ut Deus non sit Deus, sed ipse diabolus sit Deus, apprehendendo in hoc aliquam rationem boni, vel minus mali. At non potuit primo peccare, desiderando se esse Deum, vel æqualem Deo. Videtur Sanctus Thomas hoc totum admittere, vel saltem non negare, dum hoc art. 3. quæst. 63. in corpore dicit. *Primo quidem modo, hoc est per æqualitatem, non po-*

uit appetere esse ut Deus, quia sciuit hoc esse impossibile naturali cognitione: nec primum actum peccandi in ipso præcessit vel habitus, vel passio ligans cognoscitivam ipsius virtutem, ut in particulari deficiens, eligeret impossibile, sicut nobis aliquando contingit: ergo tacite concedit, vel saltem non negat, quod de facto, cum post peccatum sit in statu damnationis, habeat perturbatum intellectum, ac desideret non esse, possit appetere hoc impossibile, quod est Deum non esse Deum, sed se diabolum esse Deum, & esse æqualem Deo, ita ut eliciat actum odij proportionaliter contrarium actui illi amoris, qui tribui solet Augustino: Si ergo possem esse Deus, mallem te, quam me esse Deum.

10. Ad 1. distinguo maiorem: eatenus Lucifer non potuisset per primum peccatum appetere æqualitatem cum Deo, quatenus euidenter cognoscebat hanc æqualitatem ut impossibilem, ita ut nec perturbata mente apprehenderet illam, ut sibi bonam, & conuenientem, concedo; ita ut saltem apprehenderet ut sibi bonam, & conuenientem, nego maiorem: concedo minorem: & nego consequentiam. Nos eatenus possumus appetere esse angelum, vel Deum, quatenus ex errore, & fallaci apprehensione possumus iudicare, vel apprehendere hæc ut possibilia, vel saltem, ut nobis bona, & conuenientia; sed angelus antequam peccaret, non potuit ex errore iudicare, vel ex fallaci apprehensione apprehendere æqualitatem cum Deo esse sibi bonam, & conuenientem: ergo.

11. Ad 2. Allata testimonia Nazianzeni possunt ita intelligi, ut Lucifer voluerit esse Deus per similitudinem, & existimari ut Deus per similitudinem, non per æqualitatem, sicut verba illa, *Et ero similis altissimo*, significant, quod affectarit solam similitudinem, non autem æqualitatem cum Deo. In eodem sensu debent explicari testimonia aliorum Patrum.

QVAESTIO CLXXXII.

Virum diabolus primò peccarit, inordinatè appetendo beatitudinem naturalem, vel supernaturalem, vel unionem Hypostaticam, & quemdam principatum?

S. Th. q. 63. art. 3.

1. **V**idetur primum peccatum diaboli non fuisse inordinatus appetitus beatitudinis naturalis, vel supernaturalis: primo quia non potest explicari, qualis fuerit hæc inordinatio: ergo.

2. Secundo primum peccatum diaboli fuit superbiæ propriè dictæ: sed hic inordinatus appetitus non fuisset peccatum superbiæ propriè dictæ: ergo.

3. Ter-

3. Tercio videtur primum peccatum diaboli non fuisse inordinatus appetitus vnionis hypostaticæ. Per vnionem enim hypostaticam destructa fuisset personalitas, ac persona ipsius Luciferi, ac natura ipsius data fuisset alteri Personæ, nimirum Personæ Verbi vel personæ Patris, aut Spiritus Sancti; sed Lucifer non appetijt destructionem suæ personæ: ergo.

4. Quarto videtur primum peccatum Luciferi non fuisse, quod appetierit esse primus, & caput cæterarum creaturarum. Vt enim infra dicitur, Lucifer de facto erat supremus angelus, ac proinde princeps, & caput cæterarum creaturarum; sed non peccauit, appetendo id, quod habebat: ergo.

5. Respondeo, quod vt docet Sanctus Thomas hoc art. 3. quæst. 53. *Angelus absque omni dubio peccauit, appetendo esse vt Deus*; sed ex dictis quæstione præcedenti non potuit appetere esse vt Deus per æqualitatem, & æquiparantiam, quam videbat esse impossibilem; ergo appetijt esse vt Deus per similitudinem, aliquam, quam videbat esse possibilem, ideoque Isa. 14. dixit: *Ero similis Altissimo*; sed si appetijisset esse similis Deo in aliquo, in quo secundum diuinam dispositionem poterat, & debebat Deo assimilari, non peccasset, dummodo talem similitudinem voluisset debito modo consequi, & iuxta leges à Deo præscriptas: ergo peccauit, vel quia appetijt Deo assimilari in aliquo, in quo iuxta diuinam dispositionem non erat aptus assimilari, vel quia licet appetierit assimilari in aliquo, in quo iuxta diuinam dispositionem, aptus erat assimilari, voluit consequi talem similitudinem modo indebito, & non iuxta leges à Deo præscriptas. Quæritur ergo, in quo angelus voluerit assimilari Deo, ita vt peccarit?

6. Plures sunt sententiæ. Prima docet angelum peccasse per hoc, quod ita inordinatè complacuerit de beatitudine naturali, ac de perfectione, quam poterat consequi virtute suæ naturæ, vt in ea posuerit suum vltimum finem, ac se auerterit à beatitudine supernaturali, quam debuisset consequi per gratiam Dei. Voluit ergo angelus assimilari Deo, in quantum sicut vltimus finis Dei est bonum, quod habet virtute suæ naturæ, sic angelus posuit suum finem in eo, quod habere poterat virtute suæ naturæ, non curans beatitudinem supernaturalem, quam debuisset habere per gratiam. Proponit hanc sententiam Sanctus Thomas art. 3. huius quæstionis 63. dicens. *In hoc angelus appetijt esse similis Deo, quia appetijt vt finem vltimum beatitudinis id, ad quod virtute suæ naturæ poterat peruenire, auertens suum appetitum à beatitudine supernaturali, quæ est ex gratia Dei*. Sequuntur hanc opinionem Caietanus in commentario huius art. 3. quæst. 63. Ferrariensis lib. 3. contra gentes, cap. 109. Hervæus, Bassolis, Egidius, & Richardus, licet disconueniant in modo illam explicandi, qui modi videri possunt apud Suarez lib. 7. de angelis, cap. 10.

& Vasquez 1. par. disp. 235. cap. 15.

7. Secunda sententia docet angelum primò peccasse per inordinatum appetitum suæ beatitudinis supernaturalis. Hanc etiam sententiam proponit, & explicat Sanctus Thomas citato art. 3. quæst. 63. dicens. *Vel si angelus appetijt vt vltimum finem illam Dei similitudinem, quæ datur ex gratia, voluit hoc habere virtute suæ naturæ, non ex diuino auxilio secundum Dei dispositionem*. Et hoc consonat dictis Anselmi, qui libro de casu diaboli, cap. 4. dicit, quod appetijt illud, ad quod peruenisset, si sterisset. Addit Sanctus Thomas de duabus propositis opinionibus. *Et hæc duo quodam modo in idem redeunt, quia secundum utramque appetijt finalem beatitudinem per suam virtutem habere, quod est proprium Dei*. Hanc opinionem docuerunt plerique scholastici, licet differant in modo illam explicandi, qui modi videri possunt apud Suarium lib. 7. de angelis cap. 11. & Vasquez 1. par. disputat. 235. cap. 2. & 3. Scholastici autem, qui illam sententiam docuerunt, sunt Antisiodorensis lib. 2. summæ tract. 2. cap. 2. Albertus 2. par. summæ tract. 5. quæst. 21. membr. 1. Alexander 2. par. quæst. 98. membr. 3. Caietanus, & recentiores Thomistæ in hunc art. 3. quæst. 63. Egidius in 2. dist. 5. Quæst. 1. art. 2. & eadem dist. Richardus art. 1. quæst. 3. Duran. quæst. 1. num. 14. Hervæus quæst. 1. art. 3. Argent. in 2. dist. 6. quæst. 1. & eadem distinct. Scotus quæst. 2. Gabriel quæst. 1. art. 2. Ferrariensis 3. contra Gentes, cap. 109. & alij.

8. Tertia sententia docet Luciferum peccasse saltèr consequenter etiam per hoc, quod inordinatè appetierit aliquem principatum super alia habere, ac alijs præferri. Hanc etiã sententiam proponit Sanctus Thomas in hoc art. 3. quæst. 63. vbi post duas relatis sententiis subdit. *Quia verò quod est per se, est principium, & causa eius, quod est per aliud, & hoc etiam consecutum est, quod appetijt aliquem principatum super alia habere, in quo etiam peruersè voluit Deo assimilari*. Hanc sententiam docuerunt plures alij Scholastici, licet non conueniant in modo illam explicandi, nimirum Alexander 2. par. quæst. 98. membr. 3. Sanctus Bonauentura in 2. dist. 5. art. 1. quæst. 2. Lyranus in illud Isa. 14. *In celum ascendam*, & Burgenfis in additione, Vuillelmus Parisiensis 1. par. 2. de vniuerso capite 109. & 110. & alij, quos referunt, Suarius lib. 7. de Angelis, cap. 14. & Vasquez 1. par. disp. 235. cap. 6.

9. Quarta sententia docet Luciferum primò peccasse, inordinatè appetendo vnionem hypostaticam, eamque naturæ humanæ Christi inuidendo. Hanc sententiam docuerunt Catharinus, in opusculo de gloria bonorum angelorum, & de lapsum malorum; & in illud Gen. 3. *Serpens callidior erat*: Iacobus de Valentia in Psalm. 82. in illa verba. *Surge Deus, iudica terram*; Viguerius de Instit. Theologicis, cap. 3. Eandem opinionem vt probabiliorē sequitur Suarius, ac plures pro ea auctores refert. lib. 7. de angelis, cap. 15. num. 13.

X x x

10. Quin-

10. Quinta demum sententia est Vasquez, qui 1. par. disput. 233. 234. 235. docet Luciferum potuisse peccare omnibus dictis modis, sed esse satis incertum, quo ex dictis modis peccarit.

11. Probabilius existimo Luciferum primo peccasse, inordinate appetendo hæc omnia simul, nimirum vnionem hypostaticam, beatitudinem supernaturalem, principatum, quo ceteris creaturis præset, ac nemini subesset subiectione obedientiæ, & ponendo suum vltimum finem in quadam beatitudine naturali, quam suis viribus potuisset assequi.

12. Vt explicem, & probem hanc sententiam, suppono primo ex dictis supra quæst. 174. num. 16. & dicendis infra quæst. 184. num.

13. Luciferum, & angelos malos in primo instanti non peccasse, sed Deum super omnia dilexisse, ac se disposuisse ad gratiã sanctificantem, ac per actum amoris Dei super omnia per gratiam sanctificantem dignificatum meruisse de condigno supernaturalem beatitudinem, vt diximus quæst. 174. num. 6.

13. Suppono secundo ex dicendis infra quæst. 184. Luciferum & angelos malos peccasse in secundo instanti, occasione noui motiui ad peccandum, quod non fuerat illis propositum in primo instanti.

14. Suppono tertio ex dictis quæst. 157. num. 8. cum Sancto Thoma, aliisque communiter, omnibus angelis in via reuelatum, aliquo pacto fuisse mysterium Incarnationis, vt in Christum, qui debebat esse caput non solum hominum, sed angelorum, crederent, eumque meritorie adorarent.

15. Suppono quarto ex dicendis infra quæst. 185. num. 12. cum Sancto Thoma art. 7. huius quæstionis 63. aliisque satis communiter, Luciferum, qui primus angelorum peccauit, aliosque ad peccandum induxit, fuisse supremum inter angelos.

16. His suppositis, Lucifer in primo instanti vidit se creatum à Deo, eleuatum ad finem supernaturalem, & constitutum supremum inter angelos, & ceteras creaturas, non solum in naturalibus, sed etiam in supernaturalibus, quæ vt cum Sancto Thoma art. 6. quæst. 62. diximus quæst. 176. data sunt angelis iuxta proportionem naturalium, ideoque habuit maximum motiui diligendi Deum super omnia, & vix habuit motiui peccandi, & rebellandi à Deo. Ideo dilexit Deum, super omnia, & meruit de condigno beatitudinem. In secundo instanti Deus Luciferum, & alios angelis dedit certamen fortè, vt vincerent, & sic cum maiori merito consequerentur beatitudinem.

17. Reuelauit nimirum illis naturam humanam per vnionem hypostaticam exaltandam super omnes angelos, ac Christum hominem simul, ac Deum fore principem omnium angelorum, ab iisque adorandum adoratione latriæ, ac per Christum ceteros homines eleuandos ad hoc, vt essent æquales, & ali-

qui superiores angelis in donis supernaturalibus gratiæ, & gloriæ, ac iisdem angelis præcepit, vt in Christum venturum crederent, eumque adorarent adoratione latriæ. Ex hac reuelatione propositum fuit angelis, ac præsertim supremo, nouum, & quidem vehemens motiui peccandi, cum videret sibi, qui hætenus natura, & gratia fuerat supremus inter omnes naturas creatas, naturam humanam in Christo præponi, homines exaltari ad angelorum æqualitatem &c. Lucifer ergo inordinate appetijt vnionem hypostaticam suæ naturæ dari propter eius dignitatem, qua præstabat ceteris naturis, & propter merita præcedentia: indignatus est, quod ipse, & omnes angeli deberent subijci naturæ inferiori in Christo: noluit Christum adorare: appetijt beatitudinem supernaturalem consequi, non secundum ordinem à Deo præscriptum, adorando nimirum Christum, eique se subijciendo, sed ita, vt daretur illi propter dignitatem naturæ, & propter merita præcedentia. Quia verò vidit Deum nolle illi dare supernaturalem beatitudinem propter dignitatem naturæ, noluit in illa constituere suum vltimū finem, sed illum constituit in aliquo bono, quod posset suis viribus consequi, & ad hunc finem, omnes suas operationes ordinauit: inuidit naturæ humanæ Christi vnionem hypostaticam, & aliis hominibus exaltationem ad æqualitatem angelorum quoad dona gratiæ, & gloriæ: appetijt principatum supra ceteros angelos, illosque impulit ad rebellandum à Deo, ac se rebellium principem constituit, nolens vlli subesse per obedientiam, ne ipsi quidem Deo.

18. Hæc sententia sic explicata probatur primo: nam cum Lucifer in primo instanti Deum summè dilexerit, in secundo autem peccauerit peccato superbiæ, & inuidiæ, in secundo instanti habuit aliquod nouum, & vehemens motiui sic peccandi; sed vix potest excogitari aliud nouum, & vehemens motiui, quam iam explicatum, nimirum quod reuelata illi fuerit exaltatio naturæ humanæ per vnionem hypostaticam supra ipsum, & supra omnes naturas angelicas; ergo peccauit, appetendo suæ naturæ vnionem, & illam exaltationem inuidendo Christo, & naturæ humanæ, nolens Christum adorare, & per hanc adorationem, & subiectionem consequi supernaturalem beatitudinem &c.

19. Secundo probatur: nam cum hæc opinio conciliet quodammodo ceteras sententias, suadet rationibus, & fundamentis ceterarum sententiarum simul acceptarum. Primo ergo quod Lucifer peccarit, appetendo inordinate vnionem hypostaticam, illamque inuidendo naturæ Christi, probatur. Nam plures Patres docent diabolum peccasse ex inuidia; sed præcipuum motiui inuidendi fuit vnio hypostatica data naturæ humanæ, non autem angelicæ; ergo præcipuè inuidit naturæ humanæ Christi vnionem hypostaticam; sed inuidia,

dia, qua quis inuidet superiori, oriri solet ex superbia, qua quis appetit excellentiam superioris: ergo peccauit ex appetitu inordinato vnionis hypostaticæ. Quod autem Lucifer peccauit ex inuidia, docent Cyprianus in opusculo de zelo, & liuore, ubi loquens de liuore, seu inuidia dicit. *O quale malum est fratres dilectissimi, quo diabolus cecidit, quo circumueniri, & subuertere alta illa, & præclara sublimitas potuit, & quo deceptus est ipse, qui decipit?* Irenæus lib. 4. aduersus hæreses, cap. 78. dicit. *Ex tunc Apostata est Angelus, & inimicus, ex quo zelauit plasma Dei, & inimicum illum facere Deo aggressus est.* Tertullianus lib. de Patientia cap. 5. dicit diabolum impatienter tulisse, cum vidit hominem à Deo conditum ad sui similitudinem, & ex hac impatientia inuidisse. Idem docent Basilus in concione de inuidia, & Nyssen in oratione Catechetica, cap. 6. Bernardus autem Serm. 17. in cantica dicit loquens de Lucifero. *Potuit enim contingere (si tamen incredibile non putetur) plenum sapientia, & decore, homines præseire futuros, & profecturos in parem gloriam. Sed si præsciuit, in Dei Verbo absque dubio vidit, & in liuore suo inuidit, & molitus est habere subiectos, socios dedignatus. Inferiores sunt, inquit, inferioresque natura: non decet esse comites, nec æquales gloria. Si peccauit, inuidendo homini, cui magis inuidit, quam naturæ humanæ Christi, inuidia orta ex superbia, qua appetijt sibi vnionem hypostaticam? Vt enim dicit Augustinus lib. 2. de Gen. ad litteram, cap. 4. Porro hæc inuidia sequitur superbiam, non præcedit. Non enim causa superbiendi est inuidia, sed causa inuidendi superbia: & rationem reddit, dicens. Cum igitur superbia sit amor excellentiæ propriæ, inuidia vero sit odium felicitatis alienæ, quid unde nascatur, satis in promptu est.* Bernardus etiam Serm. 17. in cant. docet inuidiam Luciferi ortam esse ex superbia, dicens: *ergo in celo concepit dolorem, & in paradiso peperit iniquitatem, prolem malitiæ, matrem mortis, & ærumnarum omnium prima parens superbia.*

20. Secundo, quod angelus peccauit, appetendo inordinatè suam beatitudinem, probatur ex Patribus. Ambrosius enim Epist. 84. dicit. *Aliter inflantur, qui cupiditate excellentiæ singularis omnibus appetunt anteferrî: aliter verò intumescunt, qui Dei auxilium resutantes, quæ fieri sine ipsius opere non possunt, ex sua perfici virtute contendunt, & spem suam à Deo auferunt.* Hæc superbia à diabolo sumpsit exordium, qui quoniam sua, quam à creatore acceperat, potentia, & dignitate sibi placuit, seque auctori suæ gloriæ comparauit, cum ijs Angelis, quos in consensum impietatis suæ traxerat, à celesti sublimitate deiectus est. Augustinus lib. 22. de Ciuit. cap. 1. *Qui, scilicet Deus, cum præseret Angelos quosdam per elationem, qua sibi ad beatam vitam sufficere vellent, tanti boni desertores futuros, non eis ademit potestatem.* Gregorius lib. 32. Moralium, cap. 7. alias 14. *Relicto enim, cui debuit adherere, principio, suum sibi appetijt esse principium: relicto eo, qui verè illi sufficere poterat, se sibi sufficere posse indicauit.* Anselmus demum

libro de casu diaboli dicit, *quod diabolus appetijt illud, ad quod peruenisset, si stetit.*

21. Obijcies: angelus cognoscebat euidenter impossibile esse, vt consequeretur beatitudinem supernaturalem per proprias vires: ergo appetijset sibi aliquid manifestè impossibile, quod est absurdum, vt cum Sancto Thoma art. 3. quæst. 63. diximus quæstione præcedenti, num. 6.

22. Respondeo, quod angelus inordinatè appetijt, vt sicut Deus eleuauit ipsum, & cæteros angelos iuxta proportionem perfectionis naturalis, sic daret sibi, & cæteris angelis beatitudinem iuxta proportionem perfectionis naturalis, & actuum naturalium elicitorum, ex viribus naturæ: sed hoc fuit possibile: ergo. Hoc pacto debet intelligi, ne sibi contradicat, Sanctus Thomas dicens hoc art. 3. quæst. 63. *quod angelus beatitudinem supernaturalem, voluit habere per virtutem suam naturam, non ex diuino auxilio secundum Dei dispositionem.*

23. Tertio demum quod Lucifer peccauit, appetendo principatum, quo alijs præfesset, ac nemini, ne ipsi quidem Deo subesset subiectione obedientiæ, probatur ex Patribus. Augustinus lib. 14. de Ciuit. cap. 11. dicit. *Posteaquam superbus ille angelus, ac per hoc inuidus, per eandem superbiam à Deo ad semetipsum conuersus, & quodam quasi tyrannico fastu gaudere subditis, quam esse subditus eligens, de spiritali paradiso cecidit.* Basilus orat. 17. quæ est de humilitate, loquens de diabolo dicit. *Cum se supra homines extulisset, infra homines cecidit.* Gregorius lib. 34. Moralium, cap. 14. alias 17. *Ius peruerse libertatis appetijt, vt præfesset cæteris, nulli subesset.* Bernardus Serm. 17. in Cantic. dicit. *Molitus est habere subiectos, homines nimirum, socios dedignatus. Inferiores sunt, inquit, inferioresque natura. Non decet esse comites, nec æquales in gloria. An forte prodit hanc impiam eius machinationem illa præsumpta ascensio, sessioque significans magisterium? Ascendam, inquit, supra montem excelsum, & sedabo in lateribus aquilonis, quo altissimi quamdam proinde similitudinem obtineret, si quemadmodum ille super Cherubim sedens gubernat omnem Angelicam creaturam, ita & ipse altus sederet, regeretque genus humanum.* Et Serm. 69. loquens de Lucifero, & Adamo dicit. *Ambo iniquitatem meditati sunt, altitudinem affectantes, ille potentia, iste scientia. Confirmatur: nam affectationem cuiusdam principatus, ac regni significant verba illa, quæ Isaiæ 14. dicuntur in persona Luciferi, cuius figura quædam fuit Nabuchodonosor. In cælum conscendam: super astra Dei, hoc est super Angelos, exaltabo solium meum: sedabo in monte testamenti, in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Veruntamen ad infernum detraheris, in profundum lacu &c.*

24. Probatur tertio conclusio. Nam, iuxta hanc sententiam omnia benè explicantur, conciliantur dicta Sanctorum Patrum, affertur nouum motum, & quidem vehementer Luciferi propositum in secundo instan-

XXX 2

ti,

ti, propter quod peccauit in secundo instanti, affertur ratio, propter quam ab initio fuerit aduersarius, & inimicus Christi, & primus Antichristus, qui subindè excitat alios Antichristos, hoc est inimicos Christi, ideoque Ioann. 15. Christus ipse Iudæis suis inimicis, & qui eius mortem moliebantur, dixit. *Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis perficere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit*; ergo significat diabolum ab initio fuisse inimicum Christi, & peccasse ex odio, & inuidia Christi; vñ signum veritatis est cum omnia congruunt, iuxta illud Aristotelis lib. 1. Ethic. cap. 8. *Cum veris consonant omnia, quæ in re sunt; à falso autem citò dissonant, & discrepant*; ergo tradita sententia est vera.

25. Obijcit Vasquez 1. p. disput. 223. cap. 2. num. 10. Si reuelatio futura Incarnationis fuisset Luciferi occasio peccandi, reuelatio illa fuisset prior natura, quam peccatum Luciferi; sed incarnatio fuisset natura prior reuelatione Incarnationis; ergo Incarnatio à fortiori fuisset prior natura, quam peccatum Luciferi; sed peccatum Luciferi fuit prius natura peccato Adami, siquidem Lucifer ex inuidia tentauit Adamum, eumque ad peccatum induxit; peccatum Adami fuit occasio, & prior natura ipsa Incarnatione, siquidem vt docet Sanctus Thomas 3. par. quæst. 1. art. 3. quam sententiam nos sequemur in Tractatu de Incarnatione, si Adam non peccasset, Verbum non fuisset incarnatum; ergo peccatum Luciferi fuisset prius natura Incarnatione, ac proindè inter Incarnationem, & peccatum Adami data fuisset mutua prioritas repugnans; ergo sententia docens reuelationem Incarnationis fuisse Luciferi occasionem peccandi, licet conciliari possit cum sententia Scoti docentis peccatum Luciferi, & Adami non fuisse occasionem Incarnationis, tamen conciliari non potest cum sententia Sancti Thomæ, & nostra, quæ docet peccatum Luciferi, & Adami fuisse occasionem Incarnationis.

26. Respondeo primo simile argumentum posse fieri ad probandum, datam fuisse mutuam prioritatem inter futurum principatum Iosephi in Ægypto, & peccatum, quo Iosephi fratres ex odio, & inuidia illum venderunt. Nam reuelatio Iosepho per somnium facta de suo futuro principatu in Ægypto, & ab ipso fratribus narrata, fuit occasio, & prior natura peccato, quo fratres ex odio, & inuidia illum venderunt; sed futurus principatus Iosephi fuit prior natura, quam talis reuelatio, & tale somnium; ergo à fortiori principatus Iosephi fuit occasio, & prior natura peccato illo fratrum; sed peccatum, quo fratres Iosephum venderunt, fuit occasio, ac proindè prior natura principatu Iosephi in Ægypto, vt patet ex serie eorum, quæ narrantur cap. 37. & 39. Gen. & sequent. ergo inter principatum Iosephi, & peccatum fratrum data fuit mutua prioritas repugnans.

27. Vt directè respondeam vtrique argu-

mento, aduerto, quod licet Deus non possit dicere, ac reuelare nisi verum, non tamen requiritur, vt semper id, quod Deus dicit, atque reuelat, sit verum prius natura, quam Deus illud dicat, atque reuelet, sed potest contringere, vt locutio, ac reuelatio diuina sit causa, vel occasio suæ veritatis obiectiue, ac res in priori signo naturæ dicatur, in posteriori verificetur. Patet; nam Christus dicens, *Hoc est corpus meum* fecit, vt panis conuerteretur in corpus Christi, & causauit veritatem sui dicti, ac proinde locutio illa Christi fuit causa conuersionis, & prior natura, quam sua veritas obiectiua, & non è conuerso, ac falsum est, quod prius natura hoc esset corpus Christi, deindè Christus id dixerit, sed prius natura Christus dixit *hoc est corpus meum*, deindè verum fuit illud esse corpus Christi.

28. Supposita hac doctrina, Deus vidit, quod si reuelaret principatum Iosephi, reuelatio illa futura erat occasio, vt fratres peccarent peccato, quo ex odio, & inuidia illum venderent, & quod hoc peccatum futurum erat occasio, vt Deo disponente, Ioseph conuerteretur principatum Ægypti, ac proindè verificaretur reuelatio facta Iosepho. Decreuit reuelare, permittere peccatum, ac ita cætera disponere, vt reuelatio verificaretur. Reuelatio proindè fuit occasio, & sic natura prior veritate obiectiua reuelata, nimirum principatu Iosephi vt absolute futuro; peccatum autem Iosephi vt absolute futurum non fuit prius reuelatione. Non ergo sequitur mutua prioritas. Ad argumentum igitur in forma respondeo, concedo, quod reuelatio facta Iosepho de suo principatu fuerit prima occasio, ac proinde natura prior, quam peccatum fratrum, & principatus Iosephi vt absolute futuro, sed nego, quod principatus Iosephi vt absolute futurus fuerit occasio, & natura prior, quam ipsa reuelatio, & peccatum fratrum, & alia, quæ consecuta sunt ex peccato fratrum, ac dico, quod sicut verba consecrationis sunt natura priora, quam conuersio Eucharistica, per quam verificantur, non autem è conuerso, sic reuelatio principatus fuit natura prior principatu, non autem è conuerso.

29. Proportionaliter in casu nostro Deus vidit, quod si reuelaret angelis futuram Incarnationem, talis reuelatio futura erat occasio peccati Luciferi, peccati Adami, & ipsius Incarnationis, per quam verificaretur reuelatio; decreuit reuelare Incarnationem, permittere peccatum Luciferi, & Adami, & sic disponere totam seriem, vt Incarnatio poneretur occasione peccati. Reuelatio ergo Incarnationis fuit occasio, & natura prior peccato Angelorum, peccato Adami, tota serie, ac ipsa Incarnatione. At Incarnatio vt absolute ponenda non fuit mutuo natura prior reuelatione Incarnationis, quam verificauit, ac proindè non fuit prior natura peccato angelorum, & sic non data fuit mutua prioritas repugnans. Ad argumentum igitur in forma

con-

concedo, quod reuelatio incarnationis fuerit occasio, & natura prior peccato Luciferi, peccato Adami, & ipsa incarnatione, per quam verificata fuit reuelatio; sed nego, quod Incarnatio ut absolute futura fuerit natura prior reuelatione, ac peccato Luciferi, ac proinde nego, quod data fuerit mutua prioritas repugnans, & explico hoc allato exemplo consecrationis Eucharistiæ.

30. Ad 1. iam num. 16. explicatum est, qualis fuerit inordinatio in appetitu, quo Lucifer ex motu superbiæ appetijt beatitudinem supernaturalem, & suum vltimum finem constituit in quodam bono, quod posset suis naturalibus viribus consequi.

31. Ad 2. Explicatum etiam est dicto num. 16. quo pacto inordinatus appetitus beatitudinis naturalis, ac supernaturalis ortus fuerit in Lucifero ex motu superbiæ propriè dictæ.

32. Ad 3. distingo maiorem: per vnionem hypostaticam destructa fuisset personalitas, & persona Luciferi secundum id, quod in qualibet persona est præcipuum, nego; secundum, id quod non est præcipuum, concedo; distingo eodem pacto minorem: & nego consequentiam. Persona Petri e. g. est compositum ex anima, corpore, vnione, ac personalitate. Quia vero præcipua pars est anima rationalis, ideo potest Petrus desiderare mortem, per quam amittat corpus, personalitatem &c. ut anima rationalis obtineat beatitudinem, per quam multo melius se habeat, quam si haberet corpus, vnionem, & hanc personalitatem. Licet ergo persona Luciferi esset compositum ex ipsius natura individuali, & personalitate, tamen, quia præcipua pars erat natura capax beatitudinis, quam videbat per vnionem hypostaticam, per subsistentiam Verbi, & per beatitudinem securam ex vnione hypostatica, incomparabiliter melius, & beatius se habituram, quam per propriam personalitatem, potuit appetere vnionem hypostaticam, etiam si per ipsam amissurus esset propriam personalitatem, & propriam personam secundum partem minus principalem personæ.

33. Ad 4. Lucifer licet de facto esset supremus, & quodammodo princeps creaturarum, tamen quia cognouit se debere sybiji naturæ humanæ Christi, eumque adorare adoratione latriæ, appetijt vnionem hypostaticam, per quam obtineret altiorem principatum, ac designatus est Christo subesse, ut explicatum est.

QVÆSTIO CLXXXIII.

Virum aliqui demones, vel angeli sint naturaliter mali, vel habeant aliquam inclinationem naturalem ad malum bono honesto contrarium?

S. Th. q. 63. art. 2.

VIdetur aliqui demones esse naturaliter mali: primo quia eatenus non possent

esse naturaliter mali, quatenus creati sunt à Deo, qui est summè bonus, & non potest facere creaturam malam; sed etiam animalia irrationalia creata sunt à Deo, & tamen habent aliquas naturales malitias: e. g. vulpes naturaliter est subdola, lupus naturaliter est rapax; ergo. Possunt etiam dari aliqui demones naturaliter mali, de quibus videtur intelligi illud Ecclesiast. 39. *Sunt Spiritus, qui ad vindictam creati sunt*; & illud Psalmi 103., quod de Lucifero dictum creditur: *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei*, propter naturalem nimium Luciferi malitiā. Ideo Porphyrius apud S. August. lib. 10. de Ciuitate, cap. 11. dicit, *Quoddam est genus demoniorum natura fallax, simulans Deos, & animas defunctorum*.

2. Secundo non solum bruta possunt habere naturaliter aliquam malitiam physicam, sed etiam homines possunt habere naturaliter aliquam malitiam moralem, ideoque Sap. 17. de quibusdam hominibus dicitur: *Erat eorum malitia naturalis*; ergo etiam aliqui angeli, ac demones possunt esse mali malitia morali.

3. Tertio videtur in angelis posse, ac de facto dari aliqua inclinatio naturalis ad bonum contrarium honesto, ac proinde ad malum peccati, ratione talis boni. Talis enim inclinatio dari potest, ac de facto datur in hominibus; ergo dari potest, & datur etiam in angelis.

4. Quarto potestas eligendi aliquid liberè fundatur in aliqua naturali inclinatione ad illud; sed demones possunt liberè eligere bonum oppositum honesto, ac de facto illud peccando elegerunt, & eligunt; ergo.

5. Quinto ideo in demonibus non deberet admitti inclinatio naturalis ad bonum oppositum honesto, quia sequeretur illos naturaliter esse malos; sed hoc non sequeretur, sicut ex eo, quod homines habeant naturalem inclinationem ad bona sensibilia opposita honestati, non sequitur homines esse malos; ergo.

6. Respondeo, quod ut referunt Concilium Bracharense 1. Can. 6. & Sanctus Leo epist. 91. alias 93. ad Turibium, cap. 6. Priscilianista iuxta principia Manichæorum docuerunt diabolum naturam suam malum esse, & auctorem omnis mali, nec vnquam fuisse bonum, neque à Deo bono factum, vel ab vlla alia causa efficiente, sed ex Chao, & tenebris emerxisse; atque hoc idem docuerat Manichæus, ut testatur S. Augustinus lib. de hæres. cap. 46. Addit Theodoretus lib. 5. qui inscribitur epitome diuinorum decretorum, cap. de diabolo, Marcionem, Cerdonem, & Manichæos censuisse non solum diabolum principem demoniorum, sed etiam alios demones ipsi subditos esse ingenitos, ac naturam suam malos. S. Augustinus lib. 12. de Gen. ad litteram cap. 20. refert quosdam, quos non nominat, asseruisse diabolum, seu principem demonum non libero arbitrio, sed naturam suam malum esse, licet à Deo creatum fuisse faterentur. Lactantius autem lib. 2. cap. 14. indicat demones fuisse

ab